

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್(ರ)

(ಅಹ್ಮದಿಯಾ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಜಮಾಅತ್‌ನ ಐದನೇ ಖಿಲಾಫ, ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮಸ್‌ರೂರ್ ಅಹ್ಮದ್, ಅವರು ಯು.ಕೆ.ಯ ಇಸ್ಲಾಮಾಬಾದ್‌ನ 'ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮುಬಾರಕ್' ನಿಂದ 19-03-2021 ರಂದು ನೀಡಿದ ಜುಮುಅ ಖುತ್‌ಬದ ಸಾರಾಂಶ)

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
 أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَكْبَرُ لِلَّهِ الْعَظِيمِ. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.
 إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.
 (ತಶಹ್ದುದ್, ತಅಫ್ಫಾದ್ ಮತ್ತು ಸೂರತುಲ್ ಫಾತಿಹ ಪಠಿಸಿದ ನಂತರ) ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಖಿಲಾಫತುಲ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಖಾಮಿಸ್ ಅಯ್ಯದಹುಲ್ಲಾಹು ತಅಲಾ ಬಿನಸಾರಿಹಿಲ್ ಅಝೀರ್ಯಾ ಹಿಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರು:

ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ರಝಿಯಲ್ಲಾಹು ಅನ್‌ಹುರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಶಹಾದತಿನ ನಂತರದ ಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮೌಲೂದ್^(೧) ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: ವಿದ್ರೋಹಿಗಳು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೧)ರನ್ನು ಶಹೀದ್ ಅಂತೂ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತಿದರು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ತನಕ ಅವರ ಮಯ್ಯತ್ತನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸಹಾಬರ ಒಂದು ಸಂಘ ಧೈರ್ಯಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಿದರು.

ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಅಬೂ ಮೂಸಾ ಅಶ್‌ಅರಿ^(೨) ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಒಂದು ತೋಟವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು ಮತ್ತು ನನ್ನೊಡನೆ ತೋಟದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಾವಲು ನಿಲ್ಲಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಅಬೂಬಕರ್^(೪) ಆಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂದು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಮರ್^(೫) ಆಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂದು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಹೇಳಿದರು: ಅವರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನೀಡು. ಆದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತಲುಪುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ನೋಡುವಾಗ ಅವರು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಬಿನ್ ಅಫಫಾನ್ ರಝಿಯಲ್ಲಾಹು ಅನ್‌ಹು ಆಗಿದ್ದರು.

ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಅನಸ್^(೬) ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಉಹದ್ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಅಬೂಬಕರ್^(೪), ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಮರ್^(೫) ಮತ್ತು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೬) ಇದ್ದರು. ಉಹದ್ ಪರ್ವತ ಕಂಪಿಸಲು

ತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಹೇಳಿದರು: ಉಹದ್, ಅಲೂಗಾಡದಿರು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರವಾದಿ, ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ವೀಖ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಶಹೀದರು ಇದ್ದಾರೆ. ವರದಿಗಾರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಅವರು ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಸಹ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದರು ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಇಬ್ನು ಉಮರ್^(೬) ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಒಂದು ಪಿತೂರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು: ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ ಪಿತೂರಿಯಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಧಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಇದು ಅವರು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೬)ರ ಕಡೆಗೆ ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೬)ರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಅಲಿ ರಝಿಯಲ್ಲಾಹು ಅನ್‌ಹುರೊಡನೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ಹೇಳಿದರು: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೬) ಎಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದರೆ, ಅವರು ಅಲ್ಲಾಹನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೂ ಧುನ್‌ನೂರೈನ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಎಂದರೆ, ಎರಡು ಪ್ರಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಆಯಿಶ್^(೭)ರಿಗೆ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರ ಶಹಾದತಿನ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದರು: ಆ ಜನರು ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರನ್ನು ವಧಿಸಿದರು. ಅವರಾದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವವರೂ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲಾಹನ ಭಯಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಅಲ್‌ಇಸ್ತೀಆಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ - “ನನ್ನ ಅಳಿಯನಾದ ಅಥವಾ ಯಾರ ಅಳಿಯನು ನಾನು ಆಗಿರುವೆನೋ ಅಂತಹ ಯಾವನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಬೇಡ” ಎಂದು ಅತ್ಯುನ್ನತನಾದ ಅಲ್ಲಾಹನೊಡನೆ ತಾನು ದುಆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಹೇಳಿದರು.

ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರ ದೇಹರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ: ಅವರ ಶರೀರ ಗಿಡ್ಡವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖ ಸುಂದರ, ಚರ್ಮ ಮೃದು, ಗಡ್ಡ ದಟ್ಟ ಮತ್ತು ಉದ್ದವಾಗಿತ್ತು, ಮೈಬಣ್ಣ ಗೋದಿ ವರ್ಣದ್ದಾಗಿತ್ತು, ಶಕ್ತವಾದ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಅಗಲವಾದ ಭುಜಗಳು, ದಟ್ಟವಾದ ತಲೆಗೂದಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂಸಾ ಬಿನ್ ತಲ್‌ಹ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್^(೬) ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವರ್ಗದ ಸುವಾರ್ತೆ ಲಭಿಸಿದ್ದ ಹತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಸೇರಿದ್ದರು.

ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩)ರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಗ್ಗೆ ವರದಿಯಾಗಿದೆ: ಹರ್ಷ್ ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೩) ಹೇಳಿದರು: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರವಾದಿಗೆ ಒಬ್ಬ

ಸ್ನೇಹಿತನಿರುತ್ತಾನೆ.. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಉಸ್ಮಾನ್ ಆಗಿರುವರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಜಾಬಿರ್^(೧) ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಒಂದು ಸಲ ನಾವು ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಹಾಜಿರರ ಒಂದು ಸಂಘದೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದೆವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಬೂಬಕರ್, ಉಮರ್, ಉಸ್ಮಾನ್, ಅಲಿ, ತಲ್‌ಹ, ಝಬೀರ್, ಅಬ್ದುರಹ್ಮಾನ್ ಬಿನ್ ಔಫ್ ಮತ್ತು ಸಅದ್ ಬಿನ್ ಅಬೀ ವಖಾಸ್ (ರಿಝ್‌ವಾನುಲ್ಲಾಹಿ ಅಲೈಹಿಂ) ಇದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ಹೇಳಿದರು: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನಗೆ ಸರಿಹೋಲುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿರಿ. ಅನಂತರ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್‌ರೊಂದಿಗೆ ನಿಂತರು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: **ಅಂತ ವಲಿಯ್ಯು ಫಿದ್ಡನ್‌ಯಾ ವ ವಲಿಯ್ಯು ಫಿಲ್ ಆಖಿರತಿ.** ಎಂದರೆ, ನೀನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರುವೆ.

ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್‌ರಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಹಿಜರಿ 1ರ, ರಬೀಉಲ್ ಅವ್ವಲ್ ತಿಂಗಳ (ಕ್ರಿ.ಶ. 622, ಅಕ್ಟೋಬರ್) ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಿತ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಹಿಜರಿ 1ರ, ಶವ್ವಾಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 623, ಎಪ್ರಿಲ್) ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ಮೊದಲ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸ ಹಿಜರಿ 7ರ ಮುಹರ್ರಂ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 628, ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ) ನಡೆಯಿತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ಖೈಬರ್ ಯುದ್ಧದಿಂದ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಮರಳಿದಾಗ, ಅವರು ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಿದರು. ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅನ್ನಾರಿ ಸಹಾಬಿಯ ಮನೆಯಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಸೀದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ತನ್ನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ದಿನಾರ್ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ಅದನ್ನು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರು.

ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ಎರಡನೇ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಮರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ 17ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಹಿಜರಿ 24ರಲ್ಲಿ ಖಿಲೀಫರಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾದಾಗ ಜನರು, ಅಂಗಳ ಸಣ್ಣದಾಗಿದೆ ಎಂದು ದೂರುತ್ತಾ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಲು ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಸಹಾಬರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಹಳೆಯ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಒಂದು ದಿನ ಝುಹರ್ ನಮಾಝಿನ ನಂತರ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್ ಹೇಳಿದರು: ನಾನು ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಯಾರು ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಾಹನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಮನೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಮರ್ ಫಾರೂಖ್^(೧)ರ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ನನಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ನಾನು ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಾರರಾದ ಸಹಾಬಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿದೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಒಮ್ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯ. ಆಗ ಕೆಲವು ಆದರಣೀಯ ಸಹಾಬಿಯರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿದರು. ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಕೆಡವಬಾರದು ಎಂದಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಜನರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದಾಗ, ಅವರು ಹಿಜರಿ 29ರ ರಬೀಉಲ್ ಅವ್ವಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 649, ನವೆಂಬರ್) ಕೆಲಸವನ್ನು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 10 ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ತಗಲಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಹಿಜರಿ 30ರ ಮುಹರ್ರಂ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವೀ ತಯಾರಾಯಿತು.

ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಸ್ವತಃ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಗಲು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿದ್ರೆ ಬಂದರೆ, ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಖಿಬ್ಲದ ಭಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ಖಿಬ್ಲದ ಕಡೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಇಂದು ಅದು ಇರುವ ತನಕ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್‌ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಯ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಆರಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾದುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿಯಲಾಯಿತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಖಾರಾಜ ಬಿನ್ ರೈಬ್‌ರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್^(೧) ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಅನುಗ್ರಹಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಜೂರ ಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಕಂಬಗಳು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಹೊಸ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(೨)ರ ಮಿಹ್ರಾಬ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಮಾಝಿನ ಇಮಾಮತ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಮರ್^(೧)ರ ಶಹಾದತ್ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ದುರ್ಘಟನೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆಯದಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಿಹ್ರಾಬಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಮಾಮಿನ ಹಿಂದೆ ಇರುವವರು ಇಮಾಮನ್ನು ನೋಡುವಂತಾಗಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಂಡಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಮಸ್ಜಿದ್ ನಬವಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮೊದಲ ಸುರಕ್ಷಾ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು.

ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಮಸೀಹ್ ಮೌಊದ್^(೨) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ನಾನು ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಉಸ್ಮಾನ್‌ರನ್ನು ಹರ್ಷ್‌ರತ್ ಸುಲೈಮಾನ್‌ರಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೂ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಮಸೀದಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು ಮತ್ತು

ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಯ ತಳಪಾಯ ಗುರುತಿಸಿ ಬಿದಿರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ, ಮಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲಾಹನು ಔಪಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ)ರ ಮಸೀದಿ ಖಜೂರದ ಕೆಲವು ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಭಿರುಚಿಯಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಹರ್ಷರತ್ ಸುಲ್ತಾನರ ನಡುವೆ ಬಹಳ ಗುಣ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಇದರ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮೊದಲ ಹಡಗುಪಡೆ ಹಿಜರೀ 28ರಲ್ಲಿ ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಖಿಲಾಫತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನೌಕಾ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಮೀರ್ ಮುಅವಿಯಾ ಆಗಿದ್ದರು.

ಸ್ವಭಾವಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮ್ಯತೆ ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರಿಗೆ ಇತ್ತು ಎಂದು ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹರ್ಷರತ್ ಅಬ್ದುರ್ರಹ್ಮಾನ್ ಬಿನ್ ಉಸ್ತಾನ್ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ) ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಮಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ತಲೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ) ಹೇಳಿದರು: ಹೇ ನನ್ನ ಮಗಳೇ, ಅಬೂ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್, ಎಂದರೆ ಉಸ್ತಾನ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ತಿಸು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ನನ್ನ ಸಹಾಬರಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಗುಣಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಹರ್ಷರತ್ ಯಹ್ಯಾ ಬಿನ್

ಅಬ್ದುರ್ರಹ್ಮಾನ್ ಬಿನ್ ಹಾತಿಬ್ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ: ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರ್ಷರತ್ ಅಬೂಹುರೈರ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ನಾನು ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಪತ್ನಿಯಾದ ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ)ರ ಮಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಚಣಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅವರು ಹೇಳಿದರು: ಈಗಷ್ಟೆ ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ) ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿರುವರು. ನಾನು ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಚಿದೆ. ಆಗ ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್‌ರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತೀ ಎಂದು ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಕೇಳಿದರು. ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಹರ್ಷರತ್ ಪೈಗಂಬರ್^(ಃ) ಹೇಳಿದರು: ಹಾಗಾದರೆ, ನೀನು ಸಹ ಅವರೊಡನೆ ಗೌರವಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ನನ್ನ ಸಹಾಬರಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಗುಣಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು.

(ಹುರೈರ ಹೇಳಿದರು:) ಹರ್ಷರತ್ ಉಸ್ತಾನ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಖುತ್ಬದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹುರೈರ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ ಮುಕ್ರಮ್ ಮುಬಶ್ಶಿರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಸಾಹಿಬ್ ಮುಅಲ್ಲಿಂ ರಬ್‌ವ, ಇಸ್ಲಾಮಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಜಿ ಅಮೀರ್ ಮುಕ್ರಮ್ ಮುನೀರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಫರಖ್ ಸಾಹಿಬ್, ರಾವಲ್‌ಪಿಂಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಜಿ ಅಮೀರ್ ಆಗಿದ್ದ ನಿವೃತ್ತ ಬ್ರಿಗೇಡಿಯರ್ ಮುಕ್ರಮ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲೀಫ್ ಸಾಹಿಬ್ ಇವರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಜುಮುಅ ನಮಾಝ್ ಬಳಿಕ ಅವರ ಜನಾರು ನಮಾಝ್ ಗಾಯಿಬ್ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.)

***

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنُوْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ
مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يُّهْدِهٖ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضِلِّهٗ
فَلَا هَادِيَ لَهٗ ۚ وَنَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ۚ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ
عِبَادَ اللّٰهِ رَحِمَكُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيْتَاءِ ذِي الْقُرْبٰى
وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۗ اذْكُرُوْا اللّٰهَ
يَذْكُرْكُمْ وَاذْعُوْهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ .

Friday Sermon delivered by Hadrath Khaleefatul Masih Al Khamis(atba)
At, Masjid Mubarak, Islamabad, Tilford, UK, On 19-03-2021
Summarized by Majlis Ansarullah Bharat
Kannada Translation: Moulavi Inamullah for Kannada Desk, Qadian
Reviewed by: M.P Ibrahim |Layout: U Basheer Ahmad
Published By: Kannada Isha'at Team for Nazarath Nashr-O-Isha'ath, Qadian
Email: khutuba.kannada@gmail.com
You can find all the Sermons archived at: www.alislam.org/friday-sermon